

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, és közgazdasági hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer, vasárnapon.

Előfizetési ár:

Egész évre 4 frt — 8 korona, félfévre 2 frt = 4 korona, negyedévre 1 frt = 2 korona.

Egyes szám ára 10 kr. = 20 fillér.

Felelős szerkesztő:

WITTINGER ANTA L.

Kiadó és laptulajdonos:

FRIGL GYULA.

Előfizetési pénzek és reklamációk a kiadótulajdonoshoz, Feigl Gyula nyomdáshoz (városkör 81) intézendők. Nyilvánter sora 40 fr. — Hirdetések nagyság szerint.

Valami a pénzről s a hitelről.

A dolgok abszolút és relatív értéke nagyon különbözik egymástól; sok tárgy ideiglenesen nagyon magas becsben van, de néha csak mint muló divatnak tárgya szerepel; másoknak ismét nagy értéket tulajdonít az ember ritkaságuk miatt, ha magukban véve sem nem értékkel bírók is, sem valami különösen nem használhatók.

A mi az egyikre nézve a szerencse egész fogalmát kimeríti, az a másikat közönyösen hagyja, annak ő reá nézve értéke nincs.

Sok dolognak különös értéke van különös körülmények között, más tárgyak pedig folytonos, határozott, ha mindjárt hullámzó értékkel is bírnak, s az értéküket megtartják. Ez utóbbiakhoz tartozik a pénz.

A pénz a közkívánalom tárgya; kell tehát, hogy értéke, becsé legyen.

Mi ennél fogva a pénz értéke.

Abszolút értéke igen alárendelt.

Mint természeti produktum, (ha a pénz elnevezés alatt mindennemű érczérmet értünk) az az ércz sokkal kisebb a használhatósága mint sok úgynevezett nem-nemes ércznek.

Mint mű-produktum plane sokszor rút.

A mesterséges értéke legalább nem olyan nagy, hogy más műtárgyak által felül nem mulatúék.

Viszonylagos értéke azonban a pénznek igen nagy úgy mint általános csere-eszközé, úgy tekintve pedig mint fictiv értékkel bíró eszköznek.

Pénz az, a miért minden anyagi szükséglet kielégíthető.

Kifejlődött kereskedelmi forgalom, fix érték-mérő nélkül, mint a milyen a pénz, lehetlen.

Mai nap ilyen érték-mérő eszköz majdnem minden államban található; tiszta c-erekereskedéssel már alig találkozni.

Afrikában, hol a pénz különböző formáit találjuk, keleten és északon a só igen kedvelt érték-mérő, úgyszintén gyapjúárak is majdnem az egész földrészén pénznek tekinthetők, a melyet sehol neu utasítanak vissza.

Másutt a vas-szerszámok hasonló szerepet játszanak.

Nem általánosan elfogadott érték-mérők ellenben a divatárak és a pipere tárgyai.

A kulturnépeknél is a nemes érczek csak azért lettek pénzzé, mert a legszokottabb s egyuttal a legellentállóbb ékítési tárgyakat képezik.

A nemes fémből készült ékszer-tárgyakon kívül még a gyöngyökről kell megemlékeznünk, mint a legtöbb természet-népnek legkedveltebb csere-eszközéről.

A hol az európaiakkal való kereskedelem virágzik, oda a vert pénznemek is behatolnak, úgy Északafrikában már a múlt században elterjedésre talált s jelenleg is általánosan elfogadott pénznem a Mária Terézia-tallér, melyet mai nap is még a régi alakban vernek.

Papírpénzt csak a kulturnépeknél találunk, a többi közt a keletázsiai művelődött népeknél is.

A hitel a fizetési akarat és képességen alap-

szik; az egyik tényező rajtunk mulik, a másik sokszor a körülményektől függ.

Hitelre szorul a mai komplikált viszonyoknál fogva az egyes ember úgy mint az állam. Nincs termelési ág, mely a hitelt igénybe ne venné.

A hol meg van a vállalkozási kedv, de hiányzik a szükséges tőke, ott kétszeresen szorul a vállalat a hitelre, hogy prosperálhasson.

S bár jelenleg olcsó a pénz, illetve alacsony a kamatláb, mai uap mégis az egyes emberre nézve néha különös nehézséggel jár a hitelreai szerttevés.

A kizárólag pénzüzletekkel foglalkozó intézetek is alapszabályaikban a személyi hitelt igen szűkre határolják s a risico lehető kizárására célzó biztosítékokkal sánczolják körül magukat.

Ily körülmények közt a közös érdekű hitelre szorulóknak marad két eszköze az önségélynek.

Szegélyző pénztárak alapítása és — főként — a takarékoság, a szükségletek lehető szűkre szorítása.

A.

Szétfosló birtokok.

Ha vannak tények, a melyekkel a magyar mezőgazdaság bajait kimutatni, a gyors és gyökeres reformok szükségét megokolni lehet, akkor ezek közt egyike a legfőbbeknek a birtokváltozások növelkedő eladósulása és a mi ennek sarkában jár, a birtokok vagy parcellák forgalmának óriási és folytonos emelkedése. A hivatalos statisztikai évkönyv 1895-re szóló kötetének adatai vannak előttünk. Ezek valóban megdöbbentően mutatják azt a bomlási processzust, melyen a földbirtok Magyar-

TÁRCZA.

Első szerelem.

— Rajz. —

Ma vasárnap van. Az én várva várt vasárnapom. Elmehek megint az én kedves, jó Lizi nénémhez, akit edes anyám után legjobban szeretek a világon.

Lizi néni vén leány, edes anyám testvérnénje; áldott jó lélek, ki Isten áldása leit volna annak a férfinak, kit oly kimondhatatlanul szeretett.

Lizi néni megígérte, hogy ma elmeséli nekem, első és egyetlen szerelme történetét. Lázasan sietséggel öltözöttem fel. Repülni szerettem volna, hogy melőbb ott lehessen nála, és hallhasam szavait.

Szokott kedvességével fogadott. Leültetett maga mellé és a még mindig szerető szív hevével beszélni kezdett.

— Tizenhét éves voltam, mikor egy estély alkalmával ismerkedtem meg vele. Szép, daltias természetű férfi volt. Haja, bajusza szőke. Ábrándos szép szemek kék, a magas homloka szellemtől sugárzó. Én amolyan félték, szerény kis lány voltam, aki attól való féltékenységben, hogy senki sem fog majd vele foglalkozni a társaságban, nem akart oda elmenni. De csalódtam. Valahányszor társaságba mentünk, akadt nagyon sok a fiatal urak, rendszeren a komolyabbak közül, akik, a többi leány nagy bosszúságára, foglalkoztak velem. Voltak olyanok is, akik az egész estén át nem távoztak oldalom mellől. E fiatal urak egyike sem tett különös benyomást reám. De ő. Ő egészen más volt, mint a többi. Eleinte nagyon tartózkodó, szinte büszkén hideg, de később egész a bizalmaságig őszinte. Sokat táncoltam vele. A társas-

játékokban én voltam társa. Óh azok a társasjátékok! Azok a zalog fejében töle kapott csókok, melyek szinte megreszkettettek egész valómat.

Hol vagytok szép idők? Voltatok-e? Avagy csak álom volt az egész?

Igen, igen, csak álom volt, rövid, edes álom.

Már az első találkozás alkalmával szerettem meg egymást. Akkor még nem tudtam, mi a szerelem. Csak tudtam, éreztem, hogy szeretem, hogy nagyon, nagyon szeretem, hogy minden gondolatom övé, hogy csak közöltem, mellette érzem magam jól. Boldoggá tett egy kezeszori ása, egy egy mosolya. Mily boldog voltam, ha tánc közben ajkával megérintette hajamat és én keblére simíthatam arcomat. Ilyenkor, hogy szorított magához! Fájt a szorítása, de ez edes fájdalom volt. Oh miért is nem lehettem a felesége! Hisz jó, szorgalmas, szerény és igénytelen akartam lenni.

Szerettük egymást anélkül, hogy megvallottuk volna. Féltékenyek voltunk egymásra minden ok nélkül. Képes lettem volna életemet feláldozni a boldogító szóért „szeretlek.”

Vártam, vár am hónapokig, évekig, de hiába, a szó nem hangzott el ajakán.

Mennyire fájt a szívem, ha mulatságba mentünk és ő nem volt ott! Unalmasnak és üresnek találtam a fiatal urak fecsegését. Kimondhatatlan levertség és fájdalommal szomorúság vett rajtam erőt. Napokig sirtam és hosszú ideig töprengtem elmaradásán. Hol közönynek, hol őt ént szerencsétlenségnek tulajdonítottam távolmaradását. Ilyenkor képes lettem volna, megfedkezve minden nőies büszkeségemről, felkeresni őt, megmondani neki, hogy szeretem, hogy nem, nem is szeretem, hanem imádom, hogy nélküle életem elviselhetetlen, hogy élni nélküle nem tudok.

Azután volt idő, hogy halálos beteg szerettem

volna lenni. Tudtam, hogy a haldoklónak utolsó kívánását nem tagadják meg. Halálos ágyamon kívántam volna, hogy hívjak hozzám. Hány-szor képzeltem el magamnak ezt a képet. — Fekszem. Egyedül vagyok a szobában. Ő eljön hozzám. Lassan, lábujjhegyen közeleg ágyam felé. Én nem hallom lépteit, de érzem a kedves közellétét. Ő fölém hajol és megcsókolja ajkamat. Minő boldogság! Neveimen szólit. Odahajítja fejét párnámra, én odasimulok hozzá és beszélni kezdek: Itt vagy hát edes Mindonem? Eljöttél hozzám? Hát szeretsz? Ugye szeretsz? Nagyon, nagyon szeretsz! Most hogy tudom szeretsz, nem akarok meghalni. Érted? Nem akarok meghalni!! Élni akarok, élni veled egy edes, boldog életet. Ő megsimogatja hajamat, arcsomat, kezemet. Megnyugtat. Szerelmet vall. Az oly régen várt „szeretlek” elhangzik. Én feléjük és az ő felesége leszek. — De nem lettem halálos beteg, hanem egyetlen, igaz, egész valójával szerető, szerelmét elfelejteni nem tudó vén leány.

G.-né Dembitz Regina.

Való álom.

— Elbeszélés. —

Irta: S.-z.

Egy kis diák büszkeségével taposta Kálmán az iskola lépcsőjét. Mint a tudós a tudomány-csarnokába, avagy a festő a műtermébe megy, úgy ment ő bizonyos komolysággal az iskolába. Nem csuda. Ezy diáknak a tanulás, az iskolai dolgok egyedüli foglalkozásai, mely mellett alig van idő a szórakozásra. Azt a keves szabad időjét pedig jobban szerette a barátinők mint a barátok társaságában tölteni; alkalma volt reá, mert nemcsak az

